

Ali Püsküllüoğlu

TÜRKÇE SÖZLÜK

20.000 MADDE

Ali Püsküllüoğlu

.....
TÜRKÇE SÖZLÜK
.....

Can Yayınları: 1626
Başvuru Kitaplığı: 2

© Ali Püsküllüoğlu, 2006
© Can Sanat Yayınları Ltd. Őti., 2006

1. basım: Mayıs 2007

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Süleyman Asaf Taneri

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı: Őefik Matbaası
Cilt: Derya Mücellit

ISBN 978-975-07-0760-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŐTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ali Püsküllüoğlu

.....
TÜRKÇE SÖZLÜK
.....

ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU'NUN
SÖZLÜKLERİ
(İlk yayımlanış yıllarına göre)

- Öz Türkçe Sözlük, 1966
Yaşar Kemal Sözlüğü, 1974
Öz Türkçe Kılavuzu, 1980
Çağdaş Türkçe Sözlük, 1980
Ortaokullar ve Liseler İçin Büyük Türkçe Sözlük, 1980
Seçilmiş Çocuk Adları Sözlüğü, 1981
İlkokullar İçin Örnekli Resimli Türkçe Sözlük, 1988
Türkçe Sözlük (küçük), 1991
Türkçenin Yazım Kılavuzu, 1991
Arkadaş Türkçe Sözlük, 1994
Türkçe Deyimler Sözlüğü, 1995
Türk Atasözleri Sözlüğü, 1995
Türkçe Sözlük (büyük), 1995
Edebiyat Sözlüğü, 1996
Türkçenin Argo Sözlüğü, 1996
Öğrenciler İçin Temel Deyimler Sözlüğü, 1996
Türkçedeki Yabancı Sözcükler Sözlüğü, 1997
Öğrenciler İçin Resimli Türkçe Sözlük, 1998
İlköğretim İçin Seçme Atasözleri Sözlüğü, 2000
İlköğretim İçin Seçme Deyimler Sözlüğü, 2000
Yazım Kılavuzu, 2001
İlköğretim İçin Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, 2004
Türkçe Sözlük (büyük), 2007

Ali Püsküllüoğlu, 1935'te Adana'nın (şimdi Osmaniye ilinin) Kadirli ilçesinde doğdu. Mersin Lisesi'ndeki öğrenimini hastalığı nedeniyle sürdürmedi. Yıllar içinde kendi kendini yetiştirdi. Kadirli, Adana ve İstanbul'da çiftçilik, gazete satıcılığı, sinema biletçiliği, avukat yazmanlığı, redaktörlük, gazetecilik ve yayımcılık gibi işlerde çalıştı. 1959'da İstanbul'da Çevre Yayınevi'ni kurdu. 1960'ta Kadirli'de *Karacaođlan* adlı bir gazete çıkardı. Şiirleri İngilizce, Arapça, Fransızca, Rusça, İsveççe, Sırpça gibi dillere çevrildi. Püsküllüoğlu, *Nasrettin Hoca* ile 1981 TDK Çocuk Yazını Ödülü'ne, *Gül, Sevgili Yurdum* dosyasıyla 1983 Toprak Şiir Ödülü'ne, *Zamansız* dosyasıyla da 2005 Yunus Nadi Şiir Ödülü'ne değer görüldü. 1960-83 arasında Türk Dil Kurumu'nda Yayın ve Tanıtma Kolu uzmanı olarak çalıştı. 1983'te TDK'ye el konulması üzerine "istifa" ederek ayrıldı. Dil Derneđi ve Edebiyatçılar Derneđi'nin kurucuları arasında yer aldı. Sözlük çalışmalarına 1963'te başlayan Püsküllüoğlu, ilk sözlüğü *Öz Türkçe Sözlük*'ü 1966'da yayımladı. O zamandan bu yana, kırk yılı aşan bir süre içinde, çeşitli boyutlarda yirmiden fazla sözlüğü yayımlandı.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11
Açıklamalar	13
SÖZLÜK	17

ÖNSÖZ

Dil, sürekli değişir. Bunu, en iyi bir biçimde, dilimizin geçirdiği değişmelerden anlıyoruz. Türkçe kendini yeniliyor, öz kaynaklarından aldığı öğelerle değişiyor.

Türkçe büyük bir dildir. Çağlar boyu var olmuştur. Bir anadildir, birçok kolu vardır. Kimi zaman yabancı dillerin etkisinde kalmıştır. Bu etki daha çok yazı dilinde görülür. Halk yazınında onun gerçek durumunu bulabiliyoruz. Halkın konuşma dilinde de.

Türkiye Türkçesinin bugün içinde bulunduğu evre, Türkçenin en gelişmiş evresidir. Bugün yazarlarımız Türkçenin en güzel ürünlerini ortaya koymaktadır. Çevirmenlerimiz de öyle; başka dillerin karşılanması güç kavramlarını bile Türkçenin kendi öz sözcükleriyle başarılı bir biçimde karşılıyorlar. Dilimizin sözcüğüne yeni yeni sözcükler eklenmektedir. Bunlar günlük dilde kullanılmaktadır. Sözlükçüler de bu yeni öğelere sözlüklerinde yer vermektedir.

Yani Türkçe, çağdaş uygarlığın, çağdaş düşüncenin, çağdaş bilim, sanat ve tekniğin kavramlarını kendi öz varlığından sözcüklerle karşılamakta oldukça yol almıştır. Yine de, çok hızlı değişen bilim, sanat ve tekniğin ortaya koyduğu yeni yeni sözcükleri dilimizin karşılaması zor olmaktadır. Bu, Türkçenin karşı karşıya bulunduğu sorunlardan biridir.

Türkiye Türkçesinin bütün sözcüğüne kapsamaya çalışan büyük sözlüklerimiz vardır. Onların yeri ayrıdır. Ama kolayca ulaşılabilecek küçük sözlüklere de gereksinim olduğu açıktır.

Elinizdeki bu sözlük bu gereksinimi karşılamak için hazırlanmıştır. Küçük, ama yetkin bir sözlüktür. Sözlük tekniği, sözcüğünün düzenlenişi, tanımlama ve örneklendirme yönlerinden olduğu kadar başka birçok yönden benzerlerinden daha yenidir.

KISALTMALAR

<i>a.</i>	ad (isim)	<i>Ar.</i>	Arapça
<i>ad.</i>	adil (zamir)	<i>arg.</i>	argo
<i>al.</i>	alay yollu söylenir	<i>ask.</i>	askerlik terimi
<i>Al.</i>	Almanca	<i>b.</i>	bileşik sözcük

Bunu, sözlüğü kullandıkça göreceksiniz.

Bu sözlük, günlük yaşamımızda sık rastlanılan sözcükleri, sözleri kapsamaktadır. Tanımlar herkesin anlayabileceği bir anlatımla verilmiş ve anlamlar bütünlük taşıyan örnek tümcelerle desteklenmiştir. Böylece, sözcüklerin anlamları daha iyi kavranabilecektir. Anamlarda ayrıntıya gidilmemekle birlikte en gerekli anlamlara yer verilmiştir.

Sözcüklerin dilbilgisi yönünden türleri (ad, sıfat, bağlaç, ünlem vb.) belirtilmiş, söylenişleri (okunuşları), vurguları vb. köşeli ayraç içinde gösterilmiştir.

Yabancı dillerden Türkçeye girmiş olan sözcüklerin hangi dilden geldikleri de ayrıca belirtmeye çalışılmıştır.

Sözcüklerin yazılışında Atatürk'ün Türk Dil Kurumu'nun oluşturduğu yazım kuralları uygulanmış, o geleneğe bağlı kalınmıştır. Yani onu geleneksel bir yazım kılavuzu gibi kullanabiliriz.

Sözlüğü kullanırken işinize yarayacak daha ayrıntılı bilgiler "Açıklamalar"da verilmiştir.

Masasında, çantasında kolayca ulaşabileceği, sürekli bakabileceği küçük bir sözlük bulunmasını isteyenler için özenle hazırlanmıştır.

Umarım onu, küçük olmakla birlikte işe yarar bulacaksınız.

Ali Püsküllüoğlu

AÇIKLAMALAR

1. Bütün maddeler abece (alfabe) sırasına göre yer almıştır. Sözlüklerde madde başı, genellikle solda birkaç harf dışardan başlatılır ve siyah dizilir. Bu sözlükte de buna uyulmuştur.

2. İç madde, madde başı sözcükle başlayan, ama genellikle iki, üç vb. sözcükten oluşan söz öbeğidir. Bu sözlükte de, sözlükçülük yöntemi gereği, madde başından sonra, madde başı sözcükle başlayan iç maddelere yer verilmiştir.

3. Deyimlerin, atasözlerinin, iki ya da daha çok sözcükten oluşan söz öbeklerinin sıralanmasında da başladıkları sözcük göz önünde tutulmuş, sıralamada ona uyulmuştur. Örneğin **acemi çaylak** deyimi ile **acemi ocağı** sözü **acemi** maddesi içinde; **aç karnına** deyimi ve **aç tavuk kendini arpa ambarında sanır** atasözü **aç** maddesi içinde iç maddeler olarak düzenlenmiştir.

4. Bir özel adla başlayan ve birkaç sözcükten oluşan ögeler, özel ad ya da adlardan sonra gelen ilk sözcüğe göre sıralanmıştır. Genellikle deyim ya da atasözü olan bu ögeler, özel addan sonra gelen ilk sözcüğün maddesinde aranmalıdır. Örneğin **Karaman'ın koyunu, sonra çıkar oyunu** deyimine **koyun** maddesinde yer verilmiştir.

5. Kökenleri ayrı, yazılışları bir olan sözcükler (eşsesli sözcükler) ayrı ayrı maddeler olarak ve önlerine ayraç içinde romen rakamları konularak sıralanmıştır: **çay (I), çay (II), çelik (I), çelik (II)** ... gibi.

6. Birden çok anlamı bulunan sözcüklerin ya da sözcük öbeklerinin (deyimler, atasözleri vb.) her bir anlamı, en yaygın olan anlamdan başlayarak sıralanmış, numaralanmış ve bu rakamlar siyah dizilmiştir.

7. Tanımların daha iyi anlaşılabilmesine yardımcı olmak üzere, gerekli görüldükçe sözcükler (ya da deyimler, atasözleri) eksiksiz, örnek bir tümce içinde kullanılmıştır. Örnek tümceler *ör.* kısaltmasından sonra yatık (italik) harflerle yer almıştır.

8. Anlamaların sıralanışında halk ağzındaki anlamlarla argodaki anlamlar genellikle daha sonraki sıralarda gösterilmiştir. Mecazlar sıralamada, genellikle, sözcüğün temel anlamlarından sonra verilmiştir.

9. Sözcüklerin dilbilgisine göre hangi sözcük türünden (ad, sıfat, belirteç, bağlaç, ünlem vb.) oldukları kısaltmalarla belirtilmiştir. Ancak “yapmak”, “okumak”, “bilmek” gibi -mek’li mastar durumundaki sözcüklerde bu gereksiz görülmüş ve

dolayısıyla eylem oldukları açık seçik olan bu tür sözcüklere kısaltma konulmamıştır.

10. Yabancı sözcüklerin dilimize hangi dillerden girdikleri de dil adı kısaltmasıyla (İng. İngilizce, Fr. Fransızca gibi) gösterilmiştir.

11. Sözcüklerin kimilerinin yakın anlamlıları ya da anlamdaşları bulunmaktadır. Bunlar da elden geldiğince gösterilmeye çalışılmış, bunun için eş. kısaltması kullanılmıştır.

12. Sözcüklerin yazımında Türk Dil Kurumu'nun önerdiği, oluşturduğu, herkesçe benimsenmiş olan ve öteden beri uygulanan kurallara bağlı kalınmıştır.

13. Dilimizde bileşik sözcükler konusu tam olarak bir çözüme bağlanamamıştır. Bunu göz önünde tutarak, kimi ayrı sanılan sözcüklerin bileşik, kimi bileşik sanılan sözcüklerin de ayrı yazılabileceğini düşünerek sözcükleri sözlükte ona göre aramalıyız. Örneğin "alaca karanlık" biçiminde ayrı olabileceği sanılan sözcüğün **alacakaranlık** ve "allakbullak" biçiminde bileşik olabileceği sanılanın da **allak bullak** olması gibi.

14. Türkçede sözcüklerin sonunda **p, ç, t, k** ötümsüz (sert) ünsüzleri iki ünlü arasında ötümlüleşerek (yumuşayarak) **b, c, d, ğ** olur: **ahşap/ahşabı; ağaç/ağacı; kurt/kurdu; yatak/yatağı** ... gibi. Bu bir ana kural olduğu için belirtilmemiştir. Sonu bu ünsüzlerden biriyle biten sözcük yalın haldeyse bu kurala bağlı demektir.

15. Sonu **p, ç, t, k** ile biten kimi sözcüklerdeyse bu ünsüzler, ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde bile değişmez. Bu durum sözcüğün yanında belirtilmiştir: **ip, -pi; üç, -çü; kök, -kü** ... gibi.

16. Sonu **k** ünsüzüyle biten kimi sözcükte ise bu ünsüz, ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde **g** olur. Bu durum sözcüğün yanında belirtilmiştir: **ahenk, -gi; künk, -gü** ... gibi.

17. Türkçede, son hecelerinde **t, i, u, ü** ünlüleri bulunan iki heceli kimi sözcükler, ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında, ikinci hecelerindeki ünlülerini yitirirler, bu durum sözcüklerin yanlarında belirtilmiştir: **burun, -rnu; karın, -rni; nakit, -kti; vakıf, -kfi; kabir, -bri** ... gibi.

18. Türkçedeki tek heceli kimi yabancı sözcüklerden sonu ünsüzle bitenlere ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde bu ünsüzler çiftleşir: **had, -ddi; hak, -kkı; his, -ssi** ... gibi. Bu durum da madde başı sözcüklerde böylece belirtilmiştir.

19. Türkçeye yabancı dillerden girmiş kimi sözcükler **t** ünsüzüyle sona eriyorsa genellikle ince ünlüyle başlayan bir ek alır. Bu durum **şevkat, -ti; şefaât, -ti** ... biçiminde gösterilmiştir. Sonu **t** ünsüzüyle bitmekle birlikte kalın ünlü alanlar da ayrıca belirtilmeye çalışılmıştır: **aidat, -tı; şaft, -tı; şahsiyat, -tı; hayat, -tı** ...gibi.

20. Türkçeye yabancı dillerden girmiş kimi sözcüklerin son hecelerinde kalın ünlü bulunsa bile, bunlar **l** ünsüzüyle sona eriyorsa bu ünsüzler kimi zaman ince okunur; bu durum **akropol, -lü; alkol, -lü; ahval, -li; ampul, -lü; monopol, -lü; moral, -li** ... biçiminde gösterilmiştir. Ancak **futbol, hentbol, basketbol** gibi kimi yabancı sözcüklerdeki **l** ünsüzünün de ince okunması sanılmaktaysa da bu doğru değildir, bu gibi sözcüklerde bu ünsüz Türkçeye uymuştur.

21. Türkçede, ünlüyle biten bir sözcüğe ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde,

“Türkçede iki ünlü yan yana bulunmaz” kuralı gereğince, araya *y* ya da *n* ünsüzlerinden biri girer; kimi sözcüklerde de *s* ünsüzü bu görevi üstlenir. Bu durum **binbaşı, -yı; pazartesi, -yi; hahambaşı, -nı; ustabaşı, -nı** ... biçiminde gösterilmeye çalışılmıştır. Bu ünsüzlerden **y'nin** genellikle bu görevi üstlendiği biliniyor, onun için, ancak duraksamalı sözcüklerde gösterilme yoluna gidilmiş, **n** alan sözcüklerde tümüyle belirtilmiştir.

22. Türkçe sözcüklerde iki ünlü yan yana bulunmaz, ama Türkçeye yabancı dillerden girmiş kimi sözcüklerde iki ünlü yan yana bulunur. Bunlardan sonu ünlüyle bitenlere ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde araya *y* ya da *n* ünsüzü girmez. Bu durum **mısra, -ı; mevzi, -i** ... biçiminde gösterilmiştir. Ancak **camî, mâni** gibi birkaç sözcük *y* ya da *s* kaynaştırma sesini alabilmektedir. Bu durum da **camî, -i, -si; mâni, -i, -yi** olarak belirtilmiştir.

23. Tek heceli kimi eylemlerin geniş zaman ekiyle olan durumları belirtilmiştir, örneğin **bakmak, -ar; banmak, -ar; geçmek, -er; gelmek, -ir** ... gibi. Ötümsüz ünsüzlerle sona eren kimi eylem kök ve gövdelerinde bu ünsüzler iki ünlü arasında ötümlüleşiyorsa (yumuşuyorsa) bu durum belirtilmiştir: **gitmek, -der; gütmek, -der** gibi.

24. Sözcüklerin söylenişleri (okunuşları) köşeli ayraç içinde ve yatık (italik) harflerle gösterilmiştir: abajur [*aba'jur*], abaküs [*a'baküs*], babafingo [*baba'fingo*], badem [*ba:'dem*], badire [*ba:di're*] ...gibi. Köşeli ayraç içindeki sözcüklerin nasıl okunacağını gösteren imler “Bu Sözlükte Kullanılan İmler” başlığı altında açıklanmıştır.

BU SÖZLÜKTE KULLANILAN İMLER

1. (:) (iki nokta) madde başı sözcüklerin köşeli ayraç içinde verilen okunuşlarında uzun okunması gereken heceyi gösterir: **abidevi** [*a:bide'vi:*], **acil** [*a:cil*], **acitato** [*acita:'to*], **âciz** [*a:'ciz*] ...gibi.

2. (: ') (iki nokta ve kesme imi) madde başı sözcüklerin köşeli ayraç içinde verilen okunuşlarında uzun ve vurgulu okunması gereken heceyi gösterir: **acuze** [*acu:'ze*], **âciz** [*a:'ciz*], **acitato** [*acita:'to*]... gibi.

3. (') (kesme imi) madde başı sözcüklerin köşeli ayraç içinde verilen okunuşlarında vurgulu ve kısa okunması gereken heceyi gösterir **acur** [*a'cur*], **açı** [*a'ç*]... gibi.

<i>bağ.</i>	bağlaç	<i>Lat.</i>	Latineden
<i>be.</i>	belirteç (zarf)	<i>Mac.</i>	Macarcadan
<i>bitb.</i>	bitkibilim terimi	<i>mec.</i>	mecaz (değişmece)
<i>bkz.</i>	bakınız	<i>müz.</i>	müzik terimi
<i>Bul.</i>	Bulgarcadan	<i>Osm.</i>	Osmanlıca
<i>Cer.</i>	Cermenceden	<i>ö. a.</i>	özel ad
<i>ç.</i>	çoğul	<i>ör.</i>	örneğin, örnek
<i>dilb.</i>	dilbilgisi	<i>Rus.</i>	Ruşçadan
<i>Erm.</i>	Ermeniceden	<i>s.</i>	sıfat
<i>esk.</i>	eskimiştir	<i>sp.</i>	spor terimi
<i>eş.</i>	eşanlımlı, anlamdaş	<i>şaka</i>	şaka olarak kullanılır
<i>den.</i>	denizcilik terimi	<i>T.</i>	Türkçe
<i>Far.</i>	Farsçadan	<i>tar.</i>	tarih terimi
<i>Fr.</i>	Fransızcadan	<i>tkz.</i>	teklifsiz (senlibenli)
<i>ha.</i>	halk ağzından	<i>konuş-</i>	mada kullanılır
<i>hek.</i>	hekimlik terimi	<i>ünl.</i>	ünlem
<i>hkr.</i>	hakaret sözü olarak kullanılır	<i>vb.</i>	ve buna benzer, ve benzerleri, ve bunun gibi
<i>İbr.</i>	İbraniceden	<i>yaz.</i>	yazın (edebiyat)
<i>ik.</i>	ikileme	<i>yerb.</i>	yerbilim terimi
<i>il.</i>	ilgeç (edat)	<i>Yun.</i>	Yunancadan
<i>İng.</i>	İngilizceden		
<i>İsl.</i>	İslavcadan		
<i>İsp.</i>	İspanyolcadan		
<i>İt.</i>	İtalyancadan		
<i>ka.</i>	kaba		
<i>kim.</i>	kimya terimi		

A

a

A, a a. **1** Türk alfabesinin ilk harfi. **2** Türkçenin kalın ünlülerinden; kalın, düz ve geniş ünlü.

a il. **1** Beğenme, şaşma, korkma, öfkelenme gibi türlü duyguların anlatımında cümlenin başında kullanılır. *ör. A, o gelmedi mi? A, bu yapılamaz!* **2** Kimi kez, eylemleri güçlendirmek için sonda kullanılır. *ör. Kolaysa yapsan a!* **3** ün. Ünlem olarak kullanılır. *ör. Özledim seni a oğul!*

aba [a'ba] *a. Ar.* **1** Yün dövülerek yapılan bir tür kaba kumaş. **2** Bu kumaştan yapılmış, eskiden dervişlerin giydiği yakasız, bol ve uzun üstlük. *ör. Sergide eski bir aba vardı.* **3** s. Bu kumaştan yapılmış (giyecek, vb.). *ör. Aba terliğini evde unutmuş.*

abajur [aba'jur] *a. Fr.* **1** Işığın gözlerle doğrudan vurmasını önlemek için lambanın üzerine konulan siper. **2** Üzeri siperli masa lambası ya da ayaklı ve üzeri siperli lamba.

abaküs [a'baküs] *a. Fr. bkz. çörkü, sayıboncuğu.*

abanmak [aban'mak] Bir yere ya da bir kimseye yaslanmak. *ör. Çocuk sıraya abanmıştı.*

abanoz [aba'noz] *a. Yun.* **1** Sıcak ülkelerde yetişen bir ağaç türünün ağır, sert ve kara renkli kerestesine verilen ad. **2** s. Bu keresteden yapılmış (nesne). *ör. Odada abanoz bir masa vardı.* **abanoz gibi mec.** **1)** Çok kara, kapkara. *ör. Afrikalıların saçları abanoz gibi olmuştur.* **2)** çok sert. *ör. Kereste abanoz gibi, testere işlemiyor.*

abartı [abar'tu] *a.* Bir olayı, bir şeyi olduğundan daha büyük, daha çok gösterme. *ör. Öğretmenimiz abartıdan hiç hoşlanmaz.*

abartma [abart'ma] *a.* Abartmak işi, abartı.

abartmak [abart'mak] Bir olayı, bir şeyi olduğundan daha önemli, daha çok, daha büyük göstermek. *ör. Olayı abartmak işimize geliyordu.*

Abaza [aba'za] *ö. a.* Kuzey Kafkasya'da yaşayan bir halk ve bu halkın soyundan gelen kimse.

Abdal [ab'dal] *ö. a. Ar.* **1** Afganistan'daki bir Türk boyunun adı ve bu boydan olan kimse. **2** Anadolu'da göçebe bir topluluğun adı ve bu topluluktan olan kimse.

abdal [ab'dal] a. Ar. Eskiden ordan oraya dolaşarak tarikatını yaymaya çalışan dervişlere verilen ad.

abece [a:be'ce] a. **1** Bir dilin ses imlerinin belli bir düzene göre dizilmesinden oluşan dizge, bir dilin ses imlerinin tümü. eş. **alfabe**. ör. *Türk abecesinde 29 harf vardır.* **2** Okuma yazma öğretmek ereğiyle hazırlanmış ders kitabı. ör. *Çocuk abeceyi evde unutmuş.* **3** mec. Bir sanatın, bir bilimin, bir işin ilk ve temel bilgileri, başlangıcı. ör. *Ozan ama şiirin abecesinden habersiz.*

abecesel [a:bece'sel] s. Abece sırasına göre dizilmiş. eş. **alfabetik**. ör. *Sözlükler genellikle abecesel düzenlenir.*

abes [a'bes] s. Ar. **1** Gerçeğe, sağduyuya, akla aykırı. ör. *Bu yaptığın çok abes.* **2** Gereksiz, saçma sapan, saçma..

abihayat, -tı [a:bıhaya:t] b. a. Far. Ar. bkz. **bengisu**.

abide [a:bide] a. Ar. bkz. **anıt**.

abideleşmek[a:bideleşmek] Ar. T. bkz. **anıtlaşmak**.

abidevi [a:bide'vi:] s. Ar. bkz. **anıt sal**.

abis [a'bis] a. Yun. coğr. Okyanusların 900 metreyi aşan derinliklerine ya da denizlerin Güneş ışığının erişemediği kesimlerine verilen ad.

abla [ab'la] a. **1** Bir kimsenin kendisinden büyük olan kız kardeşi. ör. *Ablası onu parka götürcekti.* **2** ha. Büyük kız kardeş gibi saygı gösterilen kız ya da kadın.

ablak [ab'lak] s. **1** Yayvan ve dolgun (yüz). ör. *Çocuk ablak denecek yüzüyle, utanarak susuyordu.* **2** Yüzü yayvan ve dolgun olan (kimse). ör. *Ablak bir oğlan koyunlarını güdüyordu.*

abluka [ab'luka] a. İt. Bir ülkenin ya da bir yerin dışarıyla olan her türlü bağlantısını zor kullanarak kesme. eş.

kuşatma. ör. *Uygulanan ülke için abluka zor bir durumdur.*

abone [abo'ne] a. Fr. **1** Önceden parasını ödeyerek, bir şeye belli bir süre için alıcı olma işi. ör. *Dergiye abonesini yenilemek için başvurdu.* **2** Parasını önceden ödeyerek, bir şeye belli bir süre için alıcı olan kimse. ör. *Dergi her aboneye bir armağan verecekti.*

abonman [abon'man] a. Fr. Bir alıcı ile satıcı ya da bir hizmet kuruluşu arasında, malın ya da hizmetin düzenli olarak sağlanmasına yönelik anlaşma. ör. *Belediye elektrik abonman işlemini yenileyecekti.*

aborda [abo'rda] a. İt. Bir geminin başka bir gemiye ya da bir rıhtıma yanını vererek yavaşması.

abuk sabuk [a'buk sabuk] ik. s. ve be. Sağduyuya uymayan, düşünülmeksizin söylenen, saçma sapan (söz). ör. *Onun abuk sabuk konuşmasını çekemem.*

abullabut [a'bullabut] s. ha. Kaba saba, vurdumduymaz, anlayışsız (kimse). ör. *Abullabutlarla arkadaşlık etmek istemem.*

abur cubur [a'bur cubur] ik. a. **1** Besin değeri, tadı vb. düşünülmeksizin, zamanlı zamansız ve rasgele yenilen şeyler. ör. *Çocuklar abur cuburla midelerini doldurur.* **2** İpe sapa gelmez, anlamsız (söz). ör. *Böyle abur cubur konuşma.*

abus [a'bus] s. Ar. **1** Asık (yüz). ör. *Sabahları abus yüzler görmek istemem.* **2** Somurtkan (kimse).

acaba [a'caba] be. Ar. Bilmek isteme, kuşku, kararsızlık gibi duyguları anlatır. ör. *Ne zaman gelecek acaba? Gitsem mi acaba? Acaba böyle miydi?*

acar [a'car] s. **1** Gözü pek, kabına

sığmaz, yiğit, kabadayı, atılğan, yılmaz. *ör. Köyün acar delikanlıları güreşiyordu.* **2** *ha.* Yeni. *ör. Giysisi acar gibiydi.*

acayıp [aca:yip] *s. Ar.* **1** Yadırğanacak denli olağana aykırı olan. *ör. Orada acayıp işler dönüyordu.* **2** Benzeri olmayan, çok değişik. *ör. O, acayıp biriydi.* **3** *arg.* Pek çok, olağandan daha iyi. *ör. Çocuğun resme acayıp yeteneği vardı.*

acele [ace'le] *a. ve s. Ar.* **1** Hiç zaman geçirmeden davranma, ele alma zorunluğ. *eş. ivedi, ivedilik. ör. Bu kadar aceleyi anlayamadım.* **2** *be.* Hiç vakit geçirmeksizin, hızla, hemen. *ör. Bu işi acele ele alın. acele işe şeytan karıştır* Bir işin düşüne taşına yapılması gerektiğini, böyle yapılmazsa istenen sonuca ulaşamayacağını anlatır.

aceleci [acele'ci] *s. Ar. T.* Çabuk davranma huyunda olan, çabuk sabırsızlanan (kimse). *ör. Arkadaşım çok acelecidir.*

Acem [a'cem] *ö. a. ha.* İranlı. **Acem kılıcı gibi** (ya da **Acem kılıcı gibi iki yanı da kesmek**) Hem birinden yana hem de ona karşı olabilmek; aralarında sorun bulunan iki yanı da idare etmek.

Acemce [a'cemce] *ö. a. ha.* Farsça.

acemi [ace'mi] *s. Ar.* **1** İşe yeni girmiş, henüz bir şeyler öğrenmekte olan (kimse). *ör. Saz çalmada acemi ama sesi iyi.* **2** Bir yerin, bir kentin yabancı (kimse). *ör. İstanbul'un acemisiyim, zorluk çekiyorum. acemi çaylak tkz.* Hiçbir deneyi olmayan (kimse). *ör. Bu iş acemi çaylaklara göre değil. acemi ocağı tar.* Osmanlılarda kapıkulu eri yetiştirmek için kurulan bir tür okul. **acemi oğlanı tar.** Osmanlı döneminde yeniçeri yetiştirilmek üzere tutsaklardan ya da Hıristiyan halk-

tan toplanan çocuk.

acente [ace'nte] *a. İt.* **1** Bir kuruluşun yaptığı işi o kuruluş dışında ve onun adına kazanç karşılığı yürüten daha küçük kuruluş.*ör. Firma acentesine talimat vermiş.* **2** Böyle bir kuruluşun başında bulunan kimse.

acı (I) [a'cı] *a.* **1** Kimi maddelerin tat alma organımızda bıraktığı yakıcı duyum. *ör. Kimileri acıyı sever.* **2** *s.* Tadı yakıcı olan, tatlı olmayan. *ör. Salataya acı biber doğranışlar.* **3** *s. mec.* Çok keskin, yakıcı. *ör. Dışarda acı soğuk kol geziyordu.* **4** *s. mec.* Üzüntü verici, dokunaklı. *ör. Yenilmek acı, ama oldu işte.* **5** *mec.* Kırıcı, incitici, sert. *ör. Bu acı sözler gerekmezdi. acı çekmek* Uzun süre üzüntü içinde bulunmak. *ör. Adam bu yüzden acı çekti. acı patlıcanı kırağı çalmaz (şaka)* zorluğa alışık olanı yeni kötü durumlar etkilemez.

acı (II) [a'cı] *a.* Bir dış ya da iç etki nedeniyle vücudun bir yerinde oluşan keskin ağrı. *ör. Koluma bir acı saplandı.*

acıbadem [a'ciba:dem] *b. a. T. Far.* Acımtırak, keskin kokulu bir meyvesi olan, gülgillerden bir ağaç.

acıçiğdem [a'cıçiğdem] *b. a.* Zambakgillerden, şerit biçiminde yaprakları ve açık renkli çiçekleri olan, tohumları hekimlikte kullanılan, zehirli bir çiğdem türü.

acıklı [acık'lı] *s.* **1** İçinde üzüntü, acı bulunan, acı verici, dokunaklı, çok üzücü. *ör. Bu acıklı durum uzun sürmez.* **2** Acı çeken, yıkıma, acıya uğramış (kimse). *ör. Adam acıklıdır, süre tanıyalım.*

acıkmak [acık'mak] Yemek yemek isteği oluşmak, açlık duyumsamak. *ör. Az yersen çabuk acıkırsın.*

acılaşmak [acılaş'mak] **1** Tadı acı bir

duruma gelmek, tadı bozulmak, acılık edinmek. *ör. Süt acılaştı, içilemez. 2 mec. Hüzün verici bir özelliğe bürünmek. ör. Türkünün sözleri gibi türkücünün sesi de iyice acılaştı. 3 mec. (Konuşma) gittikçe kırıcı olmak, sertleşmek. ör. Sözlerimiz acılaştırmak üzereyken, görüşmeyi erteledik.*

acılı [acı'lı] s. 1 İçine acı katılmış olan, içinde acı bulunan (yiyecek, içecek vb.). *ör. Acılı çorba güzel olur. 2 mec. Acıya uğramış, acısı olan (kimse). ör. Acılı insana yardım gerekir.*

acıma [acı'ma] a. 1 Acımak eylemi. 2 Acılı, ağrılı olma. *ör. Çıbanın acımasına dayanamaz oldum. 3 Başkasının durumuna üzülmek. ör. Ona acımamız gerekirdi. 4 Kıyamama. ör. Eşyama acımayı annemden öğrendim.*

acımak (I) [acı'mak] Tadı acı bir duruma gelmek, acılaştırmak. *ör. Peynir acıdı.*

acımak (II) [acı'mak] (Bedenin bir yeri) sancımak, yanmak, ağrılı, acılı olmak. *ör. Vurduğun yer çok acıyor.*

acımak (III) [acı'mak] 1 Başkası için üzüntü duymak. *ör. Onun bu haline acıdık. 2 Yumuşak davranmak, kıyamamak. ör. Sana acıdım, davadan vazgeçiyorum. 3 Elden çıkarmak, vermek istemediği bir şeyi elden çıkardığına üzülmek, yanmak. ör. Doğrusu arabama acıdım, daha çok yeniydi. 4 Birini zavallı bulmak. ör. Sana çok acıyorum.*

acımasız [acıma'sız] s. Yüreğinde hiç acıma bulunmayan. *ör. İşte o zaman acımasız kral yumuşar biraz.*

acımtırak [acımtı'rak] s. Acımsı. *ör. Marul biraz acımtıraktı.*

acısız [acı'sız] s. 1 İçinde acı bulunmayan, tadı acı olmayan. *ör. Adam acısız bir köfte istedi. 2 Yanma, ağrı sızı duyulmayan. ör. Artık acısız ameliyat-*

lar yapılabilir. 3 mec. Hiçbir üzüntüsü, sıkıntısı olmayan. ör. Size acısız bir ömür dileriz.

acıtmak [acıt'mak] 1 Acılaştırmak, acılık vermek, tadını acı bir duruma getirmek. *ör. Biber salatayı acıtmış. 2 Yanma, ağrı, sızı gibi bir duyuma yol açmak. ör. Vurduğun yumruk sırtımı acıttı.*

acıyonca [a'ciyonca] b. a. Bataklıklarda yetişen, kötü kokulu ve çok acı olan yaprakları hekimlikte kullanılan bir bitki.

acil [a:cil] s. Ar. 1 Hiç vakit geçirilmeksizin yapılması, yerine getirilmesi gereken. eş. **ivedi**. *ör. Çok acil durumlarda, kolu çeviriniz. 2 (Hastanelerde) hiç vakit geçirilmeden bakılması gereken hastaların ilk sağaltımlarının yapıldığı bölüm. ör. Hastayı acile güçlülükle yetiştirdiler.*

acilen [a:'cilen] be. Ar. Hiç gecikmeksizin, geciktirilmeden, ivedi olarak. *ör. Durumunun ona acilen bildirilmesi gerekirdi.*

acitata [acita:'to] be. İt. müz. Parçanın canlı ve coşkun bir biçimde çalınacağını belirtir.

aciz, -czi [a'ciz] a. Ar. 1 Güçsüzlük. *ör. Onun acizini görünce, yakasını bıraktılar. 2 Beceriksizlik. ör. Bu konuda aciz göstermişti.*

âciz [a:'ciz] s. Ar. 1 Hiçbir işe gücü yetmeyen, güçsüz (kişi, kurum). *ör. Devleti âciz mi santyorsun? 2 Beceriksiz. ör. Âcizin biri o.*

acur [a'cur] a. Kabakgillerden, kabuğu çizgili ve tüylü, açık yeşil renkte, genellikle turşusu yapılan, irice bir tür hıyar.

acuze [acu:'ze] a. Ar. hkr. Yaşlı, çirkin ve huysuz kadın. *ör. Masallardaki acuzeler hep kötülük yapar.*

aç, -çı s. **1** Yemek yemeye gereksinimi olan. *ör. Aç insan ne bulsa yer.* **2 a.** Yiyecek bulamayacak derecede yoksul kimse. *ör. İnsan açlara yardım etmeli.* **3 s. mec.** Çok istekli. *ör. Öğrenciler okumaya öyle açlar ki kitap yetiştiremiyoruz.* **4 be.** Karnı doymamış olarak. *ör. İnsan aç yatarsa uyku tutmaz.* **aç karnına** be. Hiçbir şey yemeden, mide henüz boşken. *ör. Doktor aç karnına gelmemi söyledi.* **aç tavuk kendini arpa ambarında sanır** “Kimileri, yoksun oldukları şeyler için gerçekleştiremeyecek düşler kurar” anlamında söylenir.

açacak [aça'cak] a. **1** Kutu ve benzeri şeyleri açmaya yarayan araç. *ör. Gazoz açacağı verir misin?* **2 ha.** Anahtar. *ör. Açacağı koyduğum yeri bulamıyorum.*

aççelerando [aççelera'ndo] be. *İt. müz.* Bir parça çalınırken gittikçe hızlandırılması gerektiğini belirtir.

açgözlü [a'çgözlü] s. Gerekenden çok mal mülk, yiyecek içecek elde etmek isteyen, bunlara doymak bilmeyen, gözü aç olan, gözü doymaz (kimse). *ör. İnsanlar açgözlü olmaya başladı.*

açı [a'çı] a. **1** Birbirini kesen iki yüzey ya da aynı noktadan çıkan iki yarım doğrunun oluşturduğu geometrik biçim; derece ile ölçülür. *ör. Üçgenin açılarının toplamı yüz seksen derecedir.* **2 mec.** Bakış, görüş, yön, anlayış biçimi. *ör. Bu iş benim açımdan olanaksız.*

açık [a'çık] s. **1** Kapalı durumda olmayan. *ör. Güneş, açık pencereden içeri doldu.* **2** Hiçbir engeli bulunmayan, geçişe uygun. *ör. Kar yağmıştı ama yolların açık olduğu bildirildi.* **3** Üzeri örtüsüz olan, çıplak. *ör. Kışın açık başla sokağa çıkılmaz. Yazın açık damlar-*

da yatarlarmış. Arada çok aralık bulunan, aralığı fazla. *ör. Koşucu, açığı çabuk kapatıp öne geçti.* **5** Kapalı olmayan, çalışır, işler durumda olan. *ör. Pazarları açık postane bulmak zor.* **6** Olduğu gibi ortada olan, gizli saklı yönü bulunmayan. *ör. Bizim işlerimiz açıktır.* **7** Gerçek, ortada, belli, kesin, kuşkusuz. *ör. Onun bunu yaptığı açıktır.* **8** Koyu olmayan (renk). *ör. Ressam açık sarıları çok kullanmış.* **9** Çetrefil olmayan, kolay anlaşılır. *ör. Dili çok açık ve güzeldi.* **10 a.** Denizin kıyından uzakça olan yeri. *ör. Gemiler açıktaki demirlediler.* **11 be.** Doğru olarak. *ör. Her şeyi açık söylemekten korkmamalı.* **12 a.** Bir şeyden yeterince bulunmama durumu. *ör. Öğretmen açığı var.* **13 a. mec.** Suç, kusur. *ör. Adamın bir açığını yakalayıp, tamamı.* **14 s.** Aydınlık, bulutsuz. *ör. Bugün hava çok açık.* **15** Gizli bir amacı olmayan, içten. *ör. Biz açık insanlarız, düşündüğümüzü açıkça söyleriz.* **16** Girilmesi, gezilmesi herhangi bir koşula bağlı olmayan. *ör. Toplantı herkese açıktı.* **17 a.** Gelirle gider arasındaki fark. *ör. Bütçe açığı hükümeti düşündürüyor.* **17 a.** Bir hesapta meydana gelen eksiklik ya da bir kasada bulunması gerekenden eksik para. *Kasa açığı bizi uğraştırdı.* **açık açık** ik. be. Hiçbir şeyi saklamadan, açıkça. *ör. Onlarla açık açık konuşalım.* **açık artırma** a. Bir malın satış bedelini artırmak amacıyla o malı alacak kimseler arasında fiyat artırıma dayanan satış yöntemi. *ör. Bugün icra dairesinde açık artırma varmış.* **açık deniz** a. **1)** Bir ülkenin karasuları dışında kalan deniz kesimi. *ör. Açık denizlerde balık avlamak zordur.* **2)** Yakın karalarla çevrili olmayan deniz,

engin. **açık eksiltme** *a.* Satın alınacak bir malın ya da yaptırılacak bir işin düşük fiyatla sağlanması için, işi yapacak ya da malı satacak kişiler arasında fiyat düşürme yarışına dayanan yöntem. *ör. Belediye bu işi açık eksiltmeyle verecektmiş.* **açık hava** *a.* **1)** bulutsuz, aydınlık, güneşli hava. *ör. Açık hava insanın içini açar.* **2)** ev dışı, park, bahçe gibi yer. *ör. Annesi bebeği her gün açık havaya çıkarıyor.* **açık hece** *a.* Ünlü ile biten hece; örneğin “arabasıyla” sözcüğünde bulunan *a, ra, ba, la* heceleri açık hecedir. **açık konuşmak** Gerçeği hiç çekinmeden söylemek. *ör. Açık konuşmak gerekirse, ona bu yapılmamalıydı.* **açık mektup** *a.* Mektup biçiminde yazılan ve basında yayımlanan, genellikle bir polemik havası taşıyan yazı. *ör. Cumhuriyet’te yer alan açık mektup, ilginçti.* **açık oturma** *a.* Bir sorunun herkesin izleyebileceği biçimde, açık olarak tartışıldığı toplantı. *ör. Bugünkü açık oturma şiiir üzerineymiş.* **açık seçik** *ik. s. ve be.* Yanılıya yer vermeyecek denli açık, çok belirgin, apaçık. *ör. Bu işin yürümeceğini ona açık seçik anlattım.*

açıkça [*a’çıkça*] *be.* Anlaşılmaz, gizli saklı bir yönü kalmaksızın, açık olarak. *ör. Ona her şeyi açıkça söylemek gerekirdi.*

açık göz [*a’çık göz*] *b. s.* Ortaya çıkan olanaktan kurnazca yararlanmasını bilen, uyanık davranarak çıkarını sağlayan (kimse). *ör. O kendini çok açık göz sanıyor.*

açıklama [*açıkla’ma*] *a.* Açıklamak eylemi.

açıklamak [*açıkla’mak*] **1** Aydınlatılması gereken bir konuyla ilgili bilgi vermek. *ör. Bunu size açıklamak iste-*

rim. **2** Bir konuda eksik bilgilenmeyi önlemek ereğiyle aydınlatıcı bilgiler vermek. *ör. Bakan, durumu açıklamak için basın toplantısı yapacak.* **3** Bir yapıtı, bir sözü, bir yazıyı yorumlamak. *ör. Eleştirmen romanı açıklamak için uğraşıp durdu.* **4** Bildiği ama sakladığı bir bilgiyi açığa vurmak. *ör. Gerçeği açıklarsak canı yanar.* **5** Yanlış yoruma yol açan bir sözü, bir davranışı daha açık bir biçimde ek bilgiler vererek düzeltmek. *ör. İzin verilirse sözlerimi açıklamak isterim.* **6** Bir sonucu duyurmak. *ör. Yargıç kararı açıklamak için duruşmaya ara verdi.*

açıklayıcı [*açıklayıcı*] *s.* **1** Açıklama işini yapan. *ör. Kitabın başında açıklayıcı bilgiler var.* **2** Bir soruna gerekli açıklığı getiren. *ör. Bu açıklayıcı bilgiler işime yaradı.* **3** Kendinden önce gelen sözcüğü açıklayan, belirten sözcük ya da sözcükler öbeği; örneğin, “Atatürk, *ülkemin kurtarıcısı ve devletimizin kurucusu*, hiç unutulmayacaktır.” cümlesinde italik sözcükler açıklayıcıdır.

açıklık [*açıklık*] *a.* **1** “Açık” sözcüğünün türlü anlamlarını içermeye özelliği, açık olma durumu. **2** Boş ve geniş kır. *ör. Bir açıklığa gelince, oturup dinlendiler.* **3** Gerçeği olduğu gibi yansıtma durumu. *ör. Cumhuriyet açıklık ister.* **4** Sözle ya da yazıyla anlatılanın kolayca anlaşılır olma özelliği, anlaşılabilirlik. *ör. Bir yapıtta açıklık önemli bir niteliktir.*

açıköğretim [*a’çıköğretim*] *b. a.* **1** Ders konuları radyo, televizyon gibi araçlarla yayımlanan ya da posta aracılığıyla öğrencilere ulaştırılma yoluyla gerçekleştirilen öğretim yöntemi. **2** Bu yöntemle işleyen öğretim kurumu. *ör. Bu yıl açıköğretim fakültesine çok sayıda öğrenci alınacak.*

açıksözlü [a'çıksözlü] s. Gerçeği söylemekten çekinmeyen, her şeyi açık açık söyleyen (kimse). *ör. İnsan ilişkilerinde kimseyi kırmadan açıksözlü olmak gerekir.*

açıktohumlular [a'çıktohumlular] ç. b. a. Çiçekli bitkilerin tohumları kozalak pulları üzerinde açık olarak bulunan, hemen hepsi de ağaç halindeki bitkileri içine alan altbölümü.

açılım [açı'lım] a. 1 Açılma. *ör. Ülkenin dışa açılımını olumlu buluyoruz.* 2 Bir yıldızın gök eşleğine olan uzaklığı, yıldızın gök eşleğinden uzaklaşması. Bu uzaklaşmanın kuzeye doğru olanı artı, güneye doğru olanı da eksi imiyle gösterilir. Örneğin Güneş'in bir yıldaki açılımı 23 derece 27 dakikadan +23 derece 27 dakikaya değin değişir.

açılış [açı'lış] a. 1 Açılma biçimi; açılma eylemi. *ör. Kapının açılışı oldukça sessizdi.* 2 Yeni bir kuruluşun, yapının ya da yerin hizmete girmesi. *ör. Şeker fabrikasının açılışı dolayısıyla tören yapılacaktır.*

açılmak [açıl'mak] 1 Açmak işine konu olmak, başkasınca açmak eylemine uğratılmak. *ör. Arabanın kapısı açıldı.* 2 (Hasta) biraz iyileşerek kendine gelmek. *ör. Ateşi düşünce çocuk açıldı.* 3 (Deniz taşıtı) kıyıdan uzaklaşmak, yola düşmek, açık denizde yolculuğa çıkmak, gitmek, uzaklaşmak. *ör. Gemiler sabah erkenden Ege'ye açıldılar.* 4 Çekingenliği, sıkılganlığı, tutukluğu ortadan kalkmak. *ör. Çocuk sınıfa alışınca açıldı.* 5 Kapalı, katlanmış, dürülü, örtük, sarılı, dolaşık durumda iken açık duruma gelmek. *ör. Kutu açılınca şekerler döküldü.* 6 *mec.* Sıkıntısı, tasası, bunalımı geçmek. *ör. Sokağa çıkınca açıldım.*

açındırmak [açındır'mak] 1 Gelişmesini sağlamak, geliştirmek. 2 (Bir cismin) yüzeyini açarak bir düzlem üzerine yaymak *ör. Küreyi açındırmak olanaksızdır.*

açınım [açı'nım] a. 1 Açınmak eylemi. 2 Geometrik bir cismin yüzeylerinin açılarak bir düzlem üzerine yayılması.

açınmak [açın'mak] (Tohum, hastalık) içindeki yetenekler uyanmak yoluyla son ereğine varmak, gelişmek.

açınsamak [açınsa'mak] *coğr.* Bir yerin coğrafi özelliklerini ortaya çıkarıp saptamak için o yerde araştırma ve inceleme yapmak. *ör. O bölgeyi açınsamak için bir kurul oluşturuldu.*

açıortay [a'çıortay] b. a. Bir açının köşesinden geçen ve kollara eşit uzaklıkta kalarak açıyı iki eşit açıya bölen yaridoğru. **açıortay düzlemi** a. kesişen iki düzleme eşit uzaklıkta bulunan noktaların oluşturduğu düzlem.

açılöçer [a'çılöçer] b. a. *bkz. iletki.*

açısız [açı'sız] s. Açı ile ilgili. *ör. Üçgenin açısız özelliğini biliyoruz.* **açısız bölge** a. Açı ile iç bölgesinin birleşiminden ortaya çıkan düzlem parçası.

açış [a'çış] a. 1 Açmak biçimi ya da açmak eylemi. 2 Bir kuruluşu çalışmaya başlatma. *ör. Toplantının açış konuşmasını başkan yapacaktı.*

açlık [aç'lık] a. 1 Acıkma durumu. *ör. Bir elma ile açlığımı basturdum.* 2 Kıtılık; yoksulluk. *ör. Afrika'nın kimi ülkeleri açlık çekiyor.* 3 *mec.* Bir şeye karşı duyulan aşırı istek. *ör. Çocukların okuma açlığı görülmeğe değerdi.*

açma [aç'ma] a. 1 Açmak eylemi. 2 Kalınca, susamsız ve yağlı bir çeşit simit. *ör. Pastaneden birkaç açma aldım.*

açmak, -ar [aç'mak] 1 Herhangi bir

